

”Där ingen kunde tro att någon kunde bo”

Rubriken på det norska TV-programmet om personer som bor på mer eller mindre omöjliga platser speglar väl känslan inför de inventeringar av dagfjärilar som startades i området efter den stora skogsbranden 2014 i Västmanland. Under en exkursion i brandområdet tillsammans med koordinatören för Svensk Dagfjärilsövervakning, Lars Pettersson (Lunds Universitet) på försommaren 2015 diskuterades om vad som skulle hända med dagfjärilarna inom området. I stora delar av området var den mesta

vegetationen bortbrunnen och vad som kommer att växa upp igen kan man bara spekulera i. Fjärilar, larver och puppor försvann i branden och även om en del fjärilar sågs inom området på hösten efter branden borde det inte ha varit en miljö som kunde vara barnkammare för nya fjärilar. Diskussionen utmynnade i att vi var några stycken som

bestämde oss för att börja göra inventeringar av dagfjärilar och dels rapportera in resultaten till Svensk Dagfjärilsövervakning dels göra en separat sammanställning av resultaten. En slinga i kanten av brandområdet har inventerats under de föregående två åren och är det enda referensmaterial som finns för området. Så här blev resultatet av detta första inventeringsår i brandområdet.

Metodik

De inventeringsmetoder som använts, slinginventering och punktinventering, är samma som används inom Svensk Dagfjärilsövervakning. Punktinventering består av en cirkel med en radie av 25 meter som inventeras under 15 minuter. Slinginventering består av att man går en valfri slinga och inventerar alla dagfjärilar inom 2,5 m åt vardera sidan, 5 m framåt och 5 m uppåt. Även miljöbeskrivningar har gjorts på samma sätt, de har delvis kompletterats med fotografier då det är en mycket speciell miljö och har därefter sänts till Svensk Dagfjärilsövervakning. Mer information om metodik och miljöbeskrivningar kan läsas på Svensk Dagfjärilsövervaknings hemsida.

Inventerare

Sören Larsson
Solveig Wadelius
Embla Leppälä Wadelius
Gudrun Eriksson-Lindgren

Antal inventeringstillfällen

Punkterna har inventerats 2-4 gånger per punkt, totalt 96 inventeringstillfällen under perioden 2015-06-11 till 2015-08-29. Slingan har inventerats 5 gånger mellan 2015-04-27 och 2015-08-24.

Inventeringsmiljöer

Det enda som tidigare inventerats i området (2013-2014) är en slinga som ligger i kanten av brandområdet längs med en väg som följer Vallsjöbäck upp till Lilla Vallsjön och där fortsätter på kanten av sjön. Samma slinga har inventerats under 2015. De 29 nya punkterna som inte inventerats tidigare ligger efter vägar då terrängen är mycket otillgänglig och inte direkt är lämplig att fara runt med håv i. Längs med vägarna finns en del växter kvar i diken och eftersom de flesta vägarna är träsäkrade med träden närmast fällna är det i princip solbelyst hela dagarna. Av de 29 punkterna ligger 26 i de södra och sydvästra delarna av brandområdet och 3 i den allra nordligaste och hårdast brända delen. Punkter finns både inom och utanför reservatet

Hälleskogsbrännan. Även om växtligheten var mycket sparsam och på vissa håll obefintlig växte käringtand, blåklockor, Jungfru Marie nycklar och en del andra blommor i vissa dikeskanter. Mängder av svedjenäva blommade förstås och på sommaren bredde hav av rallarroos ut sig över hyggena.

Jämförelse med övriga inventeringar i Västmanlands län och hela Sverige

Medel av antal individer på punkterna per inventeringstillfälle var 4,9. Medel av antal arter per inventeringstillfälle i punkterna var 2,0 jämfört med 12,2 i hela Sverige år 2014. Inventeringstillfällen utan funna individer är medräknade i medelvärdena.

Medel av antal individer i slingan per inventeringstillfälle var 49,2 vilket kan jämföras med 63,3 under 2014 och 131,3 under 2013. Medel av antal arter per inventeringstillfälle var 7,6 vilket kan jämföras med 9,0 under 2014 och 10,5 under 2013 och 18,4 i hela Sverige 2014. Jämfört med de två tidigare åren slingan har inventerats så har alltså antal individer sjunkit drastiskt medans antal arter inte sjunkit i lika hög grad.

Man kan också titta på medel av antalet arter per punkt funna i Västmanlands län under åren 2010-2014 vilket är 24,0 jämfört med denna inventerings 5,4 och för slingor 37,6 jämfört med 19,0. Man bör dock tänka på att länets medel är beräknat över en femårsperiod och vi har bara inventerat ett år.

Antal individer och arter

Totalt har 702 dagfjärilar av 34 arter setts och därutöver även några obestämda arter. Den vanligaste arten var påfågelläga. Sedan Svensk Dagfjärilsövervaknings inventeringar började i Västmanland har luktgräsfjäril varit den vanligaste arten varje år men i brandområdet hamnade den först på 10:e plats men eftersom kombinationen ljung/hedblåvinge (på fjärde plats) var så många och man kan anta att det är ungefär lika många vardera av de två arterna så åker luktgräsfjärilen till och med ned på 11:e plats.

Foto S Larsson

Art	Antal punktinventeringar	Antal slinginventering	Totalt 2015
Påfågelöga	81	44	125
Nässelfjäril	83	12	95
Ljung- / Hedblåvinge	91	3	94
Citronfjäril	35	43	78
Rapsfjäril	29	9	38
Mindre tätelsmygare	18	19	37
Skogsgräsfjäril	2	27	29
Ängssmygare	10	16	26
Silverstreckad pärlemorfjäril	6	20	26
Luktgräsfjäril	15		15
Grönsnabbvinge		15	15
Brunfläckig pärlemorfjäril	13	1	14
Älggräspärlemorfjäril	2	10	12
Skogs- / Ängsvitvinge	5	7	12
Vinbärsfuks	1	10	11
Tistelfjäril	9		9
Puktörneblåvinge	6	1	7
Mindre guldvinge	6		6
Obestämd blåvinge	6		6
Skogspärlemorfjäril	3	2	5
Ljungblåvinge	4		4
Berggräsfjäril	4		4
6-fläckig bastardsvärmare	4		4
Sorgmantel		4	4
Amiral	3		3
Prydlig pärlemorfjäril	3		3
Vitgräsfjäril	3		3
Hedblåvinge	2		2
Myrpärlemorfjäril	2		2
Smultronvisslare	2		2
Skogsnätfjäril	1	1	2
Hed/Ängs/Skogspärlemorfjäril	2		2
Tostebåvinge		2	2
Skogsvitvinge	1		1
Kålfjäril	1		1
Kvickgräsfjäril	1		1
Violettblåvinge	1		1
Vitfläckig guldvinge	1		1
Vitgräsfjäril/Berggräsfjäril	1		1
Obestämd liten pärlemorfjäril	1		1

Anmärkningsvärda fynd

Trots det magra inventeringsresultatet detta första inventeringsår finns det några anmärkningsvärda fynd. Två myrpärlemorfjärilar hittades på två olika punkter (SW, SL) vilket ger statistiskt mycket hög förekomst om man jämför med att det under 2014 hittades 57 st i hela landet vilket var hösta noteringen sedan Svensk Dagfjärilsinventering startade. En orsak kan vara att hela denna inventering görs i skogsmiljö vilken kanske är underrepresenterad i den rikstäckande inventeringen. Enligt fälthandboken Dagfjärilar i Örebro och Västmanlands län (2009) ska myrpärlemorfjäril vara tämligen allmän på myrmarker i hela området och det kanske är det vi fångar upp i denna inventering.

Även fyra sexfläckiga bastardsvärmare hittades på två olika punkter (SW). Även om även dessa små fjärilar ibland kan flyga långt är de normalt sett stationära inom en lokal och rör sig kanske bara några hundra meter. Kan dessa verkligen ha kläckts inom brandområdet?

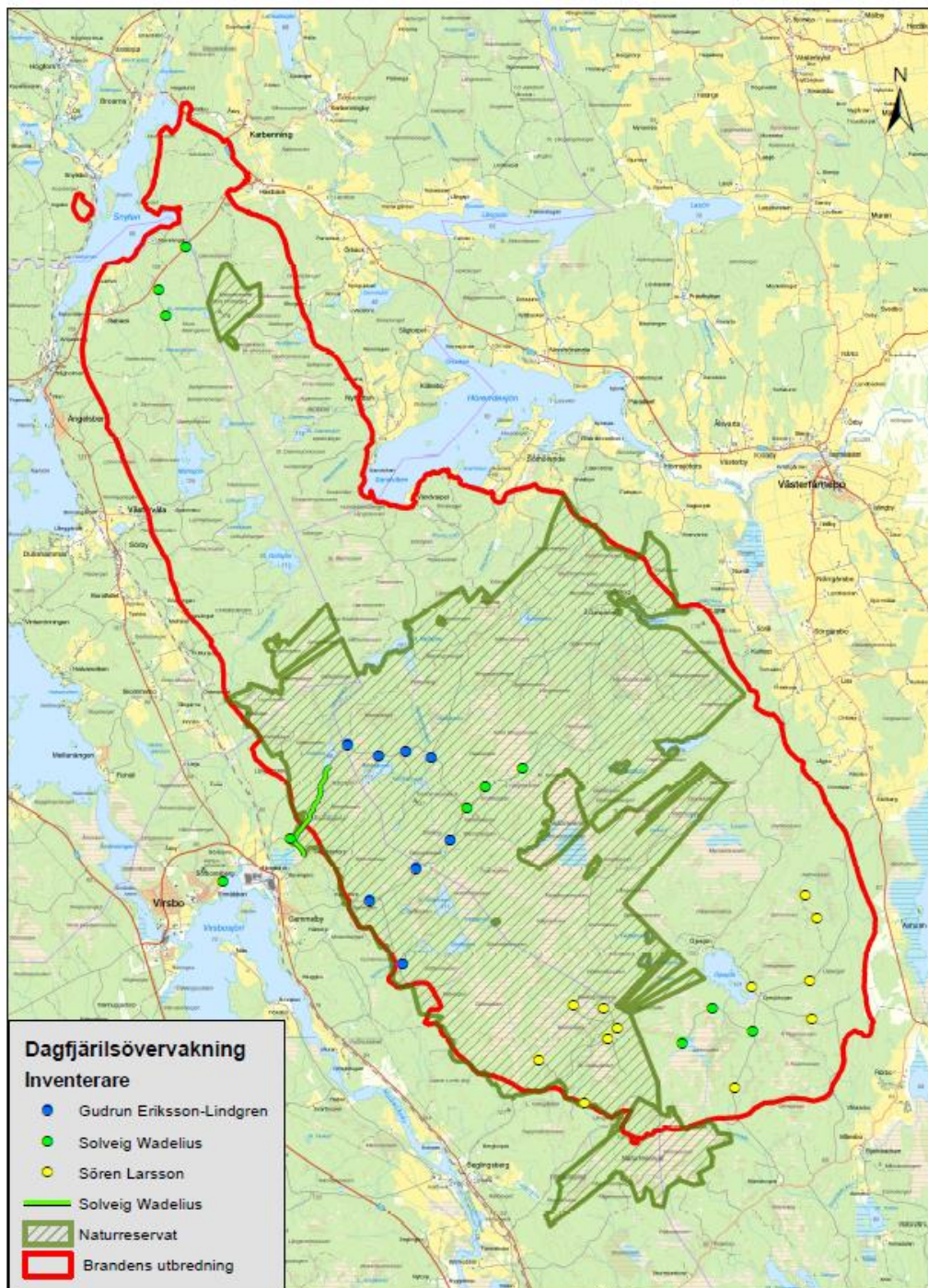
En individ vardera av violett blåvinge (SL) och kvickgräsfjäril (SW) hittades på olika punkter, båda förekommer i hela riket i lägre grad än sexfläckig bastardsvärmare.

Hela 52 påfågelläga och 46 näselfjäril hittades på samma punkt i den norra mest brända delen 2015-08-29 (SW). Det torde ha varit en anslående syn att i detta sönderbrända och kalhuggna område hitta denna mängd även om det inte var några ovanliga arter.

Gudrun Eriksson-Lindgren 2016-03-28

Karta över brandområdet med inventerade punkter/slinga

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 750 1 500 3 000 meter

Referenser:

Svensk dagfjärilsövervakning www.dagfjarilar.lu.se

Lars Pettersson, Biologiska institutionen, Lunds universitet

Årsrapporter Svensk Dagfjärilsövervakning

Dagfjärilar i Örebro och Västmanlands län

Henrik Berg, Naturvårdsenheten, Länsstyrelsen i Västmanlands län (karta)